№ 224 ოქტომბერი 26, ოთხშაბათი 1888 ოქტომბერი 26, ოთხშაბათი № 224

ГАЗЕТИ ДИРА

თვე	მან.	კ.	თვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი — ერთი შაური

ივერია

გაზეთის დასაკვეთად და კერძო განცხადებათ დასაბეჭდად უნდა მიმართონ: თბილისში ფრანელინის ქუჩა, პასტამოკის სახლი, № 5, ნიდველლის საგაზეთოს, გოლოვინის პროსპექტი, წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების განცყლარის სათავად-აზნაურო ბანკის სახლში საბასლის ქუჩაზედ.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპეიკი.

1877—1888 საპოლიტიკო და საალიტერატურო გაზეთი 1877—1888

სასტუმრო

პუარ-ლეინოლ

გავმართე

ბოლოდროინდელ პროსპექტზე, მუხრან-ბატონის სახლში, სადაც აქამდე ეპირა დიდ-ზურაბოვს. როგორც ბუფეტი, აგრეთვე ოთახები სრულებით ახლად არის გალამაზებული და გადაკეთებული. ევროპიელ საქმელებს გარდა „ბურ-დიგინში“ მსურველი იშოვნის ყოველ გვარ კავკასიურ საქმელებს, ქართლურს, იმერულს, გურულსა და სხვას, ნამდვილს ადგილობრივის გემოვნებაზედ მოამზადებულს. კავკასიურ საქმელების მოსამზადებლად განგებ მოწვეული გეყოლა ადგილობრივი მზარეულები. ფასები ყველაფრისა ზომიერია.

(4—4) ი. მამანაშვილი და ს. თოდაძე.

ოთხშაბათს, 26 ოქტომბერს, 7½ საათზედ დანიშნულია მორიგი კრება კავკასიის სამეურნეო საზოგადოებისა. კრება მოისმენს სხვათა-შორის წერილს ნ. ნ. შეროიისას: „ავდმყოფანი ეზისა“. არა-წერერთა ნება აქვთ დაესწრნენ კრებაზედ. (2—2)

ტფილისი, 25 ოქტომბერი

იტალიიდგან დაბრუნების შემდეგ იმპერატორმა ვილჰელმმა ფრიდრიხსრუეში ინახულა თავადი ბისმარკი და ალბად განუზიარა თავისი შთაბეჭდილებანი გერმანიის პოლიტიკის მოხუცს გამგებელს. რაზე ჰქონდათ ლაპარაკი ახალგაზდა იმპერატორსა და ბისმარკს, დაბეჯითებით არავინ არას ამბობს, ბოლო უეჭველია, რომ ლაპარაკი ექნებოდათ, სხვათა შორის, იტალიის ვითარებაზე და იმის შესახებ, თუ რამდენად საიმედო მოამხრეა იტალია გერმანიისა და ავსტრიისა.

ფელეტონი

წამებული

მოვალეობისათვის

მოთხრობა უკვ ნორმანისა

I

ოთხი... ხუთი... ექვსი... შვიდი... შვიდი საათია!

დაჭკვიედ თუ არა შვიდს საათს, ქოშებე ბლანშე ფეხზე იდგა. ქეეკანა რომ ქეეყნად ქცეულიყო, მაინც დილის შვიდს საათზე ადგებოდა.

ერთს საათს ტანთ-იცვამდა, ერთს საათს გაზეთის კითხვას ანდომებდა, ნახევარს საათს დანაყრებას. მერე გაიელ-გამოიელიდა ერთხელეე აჩეშებულ ქუჩებზედ და, სწორედ ხუთი წუთი რომ დაკკლდებოდა ათს საათს, მიეიდოდა მეზეუმში, საცა ზედამხედველად იყო. მიეიდოდა და მიესალმებოდა მეკარეს ქალბატონს გარრიგს.

— დილა მშვიდობისა, ქალბატონო გარრიგ!

— ღმერთმა კარგად გამყოფოთ, ბატონო ბლანშე!

მიილაპარაკ - მოიილაპარაკებდნენ საჭკარაოზედ ამ მთასა და იმ მთაზედ, დარსა ანუ აედარზედ და მერე ბლანშე ადიოდა სურათების დარბაზში სწორედ მაშინ, როცა ათს დაჭკვიედა ხოლმე საათი.

ბლანშო სამოცის წლისა იყო, მალალ-მალალი, გამხდარი, ყვითელი; სამხედრო მუნდრი ეცვა, როგორც შემოღებულია საფრანგეთში საერო მეზეუმების ზედამხედველთათვის. ამ მუნდრში კარგის ტანადობისაკა სჩანდა, მაგრამ არაფერით არა ჰგვანდა ძველებურს სამსახურიდამ გამოსულს ჯარის-კაცსა, მუდამ მხიარულსა და ბაქიასა. პაპიროზს არა სწევდა, ღვინოს არა ჰსვამდა, ღმერთს არა ფიცულობდა; ლაპარაკობდა ცოტას თავის სასიამოვნო, ნელისა და თანაბარის ხმით. მელოტი იყო და მედიდური შესახედაობა. თითები ჰქონდა მოგრძო, შუშა-შუშა. ნეკზედ უბეყფრიალებდა მოზრდილი ბეჭედი. ეერცხლის პენს-ნეკ ძალიან უხდებოდა მოხუცსა და ისეთს იერს აძლევდა, თითქო კოხტა და ჭკვიანი პიეროკრატიო. სახეზედ მცირედ ნეკდინაობა დაჩნეოდა; ულვაშები შაეი ჰქონდა და თხელი; ცხვირი სათქმელი არ არის; სახის მეტყველება-კი გონება-დაფანტულის კაცისას უგვანდა, თითქო მზდალია, მუდამ დიდს ზრუნვაშიაო. ორთავე ლაყუნე ნახმლეესაეითა ჰქონდა ჭრილობა დაჩნეული. თუმცა მუდამ გულ-მოდგინედ აპარსენებდა დალაქს წეერსა, მაგრამ მაინც თითო-ოროლა თეთრი ბალანი გადარჩებოდა ხოლმე ზედ ჭრილობაზედ. ტყეია ყბაში მოხვედროდა ბლანშეს და ორთავე მხარეზედ ორა-ორი კბილი ჩაემტერია. თუმცა ეხლა აღარა ეტყობოდა-რა, მაგრამ ოდესმე-კი სამხედრო სამსახურში იყო. სამსახურიდამ გამოეიდა კვარტირ-მეისტერის ჩინით, საპატიო ლეგიონის ორდენითა და სამხედრო მენდალით, თუ არ ეიანგარიშებთ იმ მენდლებს, რომელიც მიილო ყირიმისა და იტალიის ლაშქრში ყოფნისათვის. ამ ორდენებს დიდის თავ-მოწონებით ატარებდა ბლანშე. თავს აწონებდა ლამაზ ქალებს. ლამაზ ქალებს დიდი მნიშვნელობა ჰქონდათ იმისს ცხოვრებაში. ბლანშე უცოლო იყო, ჩუმი და, რასაკვირველია, ბეერი რამ ენახა და გამოეცადნა თავისს სიცოცხლეში, მაგრამ ყოველიეე ეს საიდუმლოებით იყო მოცული. ქალბატონს გარრიგს ძალიან უნდოდა შეეტყო იმისი საიდუმლოებანი და ხშირად ასეთს ლაპარაკს გაუბამდა ხოლმე:

— თქვენ, ბატონო ბლანშე, ისეთი მოხდენილი ბრძანდებით... დარწმუნებული ვარ... ეგოლნე თვით ჰერცოგის მეუღლენიცკი...

ბლანშე გაიღიმებდა და პასუხადკი არას იტყოდა ხოლმე. დფიარეა ამ გვარის საიდუმლოებისა საეალდებულოდ მიაჩნდა, ხოლო სიკვდილს ირჩევდა და ეალდებულებას, მოვალეობას-კი არ უღალატებდა.

მოვალეობა! მორჩილება!.. ეს ორი სიტყვა ჰუენდა სხვის მთელს იმისს სიცოცხლეს. დაბადებითვე დაიბადა ასეთი კეთილ-სვინიდისიერი, გამგონი და მორჩილი. ყმაწვილობაშიე ყველაზედ ადრე მოვიდოდა სკოლაში და ყველაზედ ბოლოს წამოვიდოდა ხოლმე შინა. მოსვენებას არ აძლევდა ის ფიქრი, რომ ეაითუ გასაკეეთი ვერ გაეიკეეთოდეო. ღამე წამოდგებოდა ლოგინიდამ და სწავლობდა, გზაშიაკი გულში იმეორებდა დასწავლულს და ერთი ბეწვა ეკეი რომ დაჰპადებოდა, მაშინვე წიგნს მიჰმართავდა, შეცდომით არ ეამბობდეო. იფიქრებდა, ეიცი ახლა-ეიცი, და მართლაც ეიცოდა, რაც მიცემული ჰქონდა. მაგრამ სწორედ იმ დროს, როცა უნდა ეთქვა დასწავლული, შეეშინდებოდა, ეაითუ შემცდესო და ჩაუწყდებოდა ხმა: გონება ეფანტებოდა, კანკალებდა, რაღასაც ლუღლუღებდა და მასწავლებელი შერცხენილს დასვამდა ხოლმე თავისს ალაგას. მასწავლებელს ეგონა, რომ სიზარმაცით მოსდისო, ის-კი არა თუ მეტის გულ-მოდგინეობით მოსდიოდა. ასეთს გამუდმებულს წამებაში იყო საცოდავი ყმაწვილი.

ჯარშიაც ასეთიეე კეთილ-სვინიდისიერება სტანჯავდა. აქ უფრო გულს ის უკლავდა, რომ პასუხის-გებაში ურდა ჩაეარდნილიყო. სულ მცირე რამ ბრძანება რომ ყოფილიყო, ისე ეჩვენებოდა, რომ ეს არის, ქეეროცა უკან ბრუნდებოდნენ თაეიანთის მიბრძანებით გაბედნიერებულ ქეეყნიდგან“.

*** ქუთაისიდგან გეწერენ: მათ უდიდებულესობათა აქ მყოფობის დროს საეაჯო გიმნაზიის მოსწავლეებმა მიართვეს მის უმაღლესობას მემკეიდრე ცესარეევიჩს მშვენიერი ალბომი, ტფილისიდგან საგანგებოდ გამოწერილი. ალბომში მოთავსებულიო იყო ქუთაისის ახლო-მახლო ადგილების სურათები, გელათისა, მოწაზეთისა და სხვანი. ყველაზე შესანიშნაეი იყო იმერელისა, მეგრელისა, გურულისა და რაეველის ტიპები. ალბომი მიართვა მის უმაღლესობას მერეე კლასის მოწაფემ ბაქრაძემ.

*** იქადაშეე გეწერენ: აქაურის უფასო საქალებო სკოლის მოსწაეალეებს ბედნიერება ჰქონდათ მიერთმიათ მათ უდიდებულესობათათვის მშვენიერი ეარდის ფერი ფაიის ბალიში, რომლის კარგი პირი საეცნოეოდ იყო მოქარგული აბრეშუმის ძაფით ევენეციურს გემოვნებაზედ, და არშიის კაბა, ყაისნაღით მოქსოვილი, მისის უმაღლესობის ოლგა ალექსანდრეს ასაღლისათვის. მოსწაეალენი უმაღლესის მადლობის ღირსნი გახდნენ. თვით ქალბა რუბანმა, რომელიც ცნობილია ვითარცა თავ-დადებული მხრუნველი ამ სკოლისა, მიიღო საჩუქრად ძვირფასი ბრილიანტებით შემკული სამაჯური.

*** 23 ოქტომბერს შესრულდა ოც-და-ხუთი წელიწადი მას აქედ, ყანა ამ ბრძანებაზეა დამოკიდებული.

ურესობა მაშინ მოსდიოდა, როცა ბლანშეს სერჟანტობა მისცეს და შემდეგ კიდეე კვარტირმეისტრობა. ახლა პასუხი უნდა ეგო არა მარტო თავისის საქციელის გამო, არამედ სხვის მაგიერადაც. წურთენა იყო ჯარის-კაცთა, თუ გასინჯეა ჩასაცმელ-დასახურაეისა, ანუ კიდეე ცხეა ანგარიში, —ყოველთეის ჯოჯოხეთი უნდა გამოეელო ბლანშეს. მშვიდობიანობაში კიდეე არაფერი, მაგრამ ომიანობის ხსენებაზედ ბლანშეს ელეთ-მელეთი მოსდიოდა. მცირე რამ რომ ისე არ შესრულდეს, როგორც ნაბრძანებია, ხომ დაიღუპება კაცი სულითხორცითაო.

როცა საყურადღებო რამ ამბები იყო და სალმოზედ კაპიტანი ეტყოდა: „ბაბა, ბლანშო, ხომ კარგად გიგიმნე... ხვალ დილით... ეცოდე, შენი იმედი მაქვს... ფხიზლად იყავი!“ წამება მაშინ დაიწყებოდა ხოლმე საწყალის კვარტირმეისტრისა. ფხიზლად იყავიო!.. რას არ ეიფხიზლებ. თვალს არ მოეხუეე ამაღამ, თუმცა დაღალული ეარ! „შენი იმედი მაქვსო!“ ეს სიტყვეები ისე ჩარჩებოდა ხოლმე ტეინში, თითქო შიგ ჩაუქედეთაო. არკი ეშინოდა, რომ ბრძანება არ დამავიწყდესო, პატარა ქალალის ნაჭერზედ დაიწერდა ხოლმე და მერე

რაც გამოჩენილი სომხის მწერალი გ. სუნდუკიანცი გამოიყიდა სამწერლო სარბიელზე. სომეხთა დრამატიულის საზოგადოების კომიტეტს განზრახავ აქვს გადაიხადოს ბ-ნ სუნდუკიანცის 25 წლის მოღვაწეობის იუბილეი 22 დეკემბერს. რა თქმა უნდა, რომ ქართველი საზოგადოება და დრამატიული დასი მონაწილეობას მიიღებენ ამ დღესასწაულში და პატივსა სცემენ ნიჭიერს მწერალს.

*** 24 ოქტომბერს ტფილისის მოქალაქემ არტემ გაბრიელის ძემ უზბაშოვმა შეიტანა ქალაქის გამგეობის კასსაში ხუთასი მანეთი საქალაქო სკოლების ღარიბ მოსწავლეთა სასარგებლოდ. ბ-ნი უზბაშოვი სთხოულობს რომ ეს ფული ქალაქის საბჭოს განკარგულებისამებრ განაწილდეს.

*** ამ უკანასკნელს ხანებში ქალაქის შემოსავალმა საყასბოდგანა და საქალაქო ადგილებიდგან საკმაოდ იმატა. დღეში საყასბოდგან 120—150 მანეთი შემოდის და საქალაქო ადგილებიდგან—70—75 მანეთი (ურმებსა და საქონელზე დადებული ბაჟი). დანარჩენი შემოსავალი, მეტადრე წყალისა, წინა წლებთან შედარებით, მცირეა.

*** ავეჭალის მილის წყალის შემოსავალს აქამდე ტფილისის გამგეობის ბიუროს აგენტები უთვალთვალებდნენ. ეხლა გამგეობამ საჭირო დ სცნო ეს საქმე სხვებისათვის მიენდო. ქალაქის ინჟენერებმა იკისრეს მეთვალთვალეობა ბიუროს შედგენა. ეს ბიურო მოქმედებას დაიწყებს მომავალის თვის პირველ რიცხვებიდგან.

*** ამ თვის 24-ს ერთი პატარა მუნჯი ბიჭი, რვა-ცხრა წლისა, აღლაბარის პოლიციელებს დაჰყვანდათ ქუჩა-ქუჩა და კითხულობდნენ: „ეს ყმაწვილი ხომ არაფის გეცნობათ ვისი არისო“.

*** აღლაბარში ერთს დედაკაცს

სანთელზე კითხულობდა კარაგში. მხოლოდ მაშინ ამოისუნთქებდა ხოლმე თავისუფლად, როცა ბრძანებას სვინიდისიერად შესასრულებდა და კაპიტანი ეტყოდა:

— ყოჩაღ, ბლანშე.

კიდეც ამიტომ იყო, რომ ბლანშეს ბატარეია სამაგალითოდ მიჰნდა მთავერობას მთელს პოლკში. მთავერობას ძრიელ უყვარდა ეს კაცი. ან-კი როგორ არ უნდა ჰყვარებოდა, როცა ერთხელაც არ გაუმტყუნებია იმისი იმედი. ამხანაგები, მართალია, ცოტა არ იყოს დასცინოდნენ, მაგრამ პატივს-კი სცემდნენ, უყვარდათ, სულს არ დაუჭერდნენ.

დიუმტკაცეს კიდეც ასეთი სიყვარული და თავდადება. ეს ამბავი გრაველოტში მოხდა. იქ წარმოსთქვა გმირული სიტყვები ჩუმმა და მორჩილმა უნტერ-ოფიცერმა. ბატარეის ერთი ნაწილი—ორი ზარბაზანი—იდგა ტყის პირად. მტერმა შენიშნა ეს ზარბაზნები და სეტყვასავით დაუშინა ტყეია. უფროსი დაიჭრა და დაეცა.

— ბლანშე, იუფროსე შენ და ფეხი არ მოიცალო, ვიღრე ერთს მაინც პირში სული ედგმის!

სთქვა ესა და სული განუტევა. ბლანშემ იგრძნო, რომ ტანში ჭრუანტელმა დაუარა... შიშისაგან-კი არა, ღმერთმა დაიფაროს! შიში ფიქრადაც არ მოსელია. საქმე უფროსობა იყო.

თავისის პატარა შვილისთვის კარები და დაერაზნა გარედგან, მძინარე ყმაწვილი შინ დაეტოვებინა და თითონ სხვაგან წასულიყო. მეორე დღეს დედას უპატრონოდ დაგდებული შვილი მკვდარი დახვედროდა სახლში.

*** ამ თვის 20-ს ვაზიანის თავდაღმართზე შემდეგი უბედურება მომხდარა: ერთი გარეჯელი მცხოვრები, არშაკ ფირაფულაშვილი, რომელიც ქალაქში სირაჯობდა და კახეთიდგან ღვინოები მოჰქონდა, უცაბედად გადმოვარდნილა ურმიდგან, ურმის თვალს ქვეშ მოჰქცეოდა და იქვე სული განუტევებია.

*** ბევრი უწესობა ხდება ცხენის რკინის გზას ეაგონებში. ზოგიერთმა თავგასულმა ვაჟბატონებმა მანდილოსნების ლეჩაქის წვეც დაიწყეს პაპიროსით. ამ დღეებში ერთი მანდილოსანი სჩიოდა, ლეჩაქი დამიწვესო.

*** ქუთაისიდგან გვწერენ: ჩვენმა ქართველმა დრამატიულმა დასმა რეპეტიციები უკვე დაიწყო. წარმოსადგენად მზადდება დიუმას დრამა „ანტონი“, რომელშიაც უმთავრესს როლს აღასრულებს ბ-ნი კ. მესხი. დასში მონაწილეობას იღებენ ქალები მოთამაშენი. იმედი გვაქვს, რომ ბ-ნი კ. მესხი შარშანდებურად ორ-სამს წარმოდგენაზე არ გადაატარებს მთელს სეზონს.

*** ბათუმიდგან გვწერენ: ამ დღეებში გაჰკურდეს აქაური ზარაფი ბაიანი, რომელსაც თორმეტ ათას მანეთამდე მოჰპარეს ფული. ქურდები პოლიციამ შეიპყრო. აღმოჩნდა, რომ აქ მოსული საზღვარ-გარეთიდგან მთელი ბრბო ჯიბგირებისა, რომლებსაც ძალიან ოსტატურად ჭონიათ საქმე მოწყობილი. ამათ უპოვეს წერილები, საიდგანაც სჩანს, რომ ოსმალეთში ჰყოლიათ გამოცდილი ხელმძღვანელები. ესენი ყველა ანატოლიელი ბერძნები არიან. პირველის შეხედვით

ეუნდა თავად ეუფროხნა, თავისით ემოქმედნა, როგორც საჭირო იყო, ისე დაეყენებინა და ესროლნა ზარბაზნები! აი, საშინელი პასუხის-გება აქ იყო! მაგრამ ბრძანებას სად წაუვიდოდა, მერე ასეთს ცხადს ბრძანებას: „ვიღრე ერთს მაინც პირში სული ედგმისო!“

ორი საცოდავი ზარბაზანი ებრძვის ქარიეთ ატეხილს ტყეის გრიალს. მარცხენა ზარბაზანზედ მიჩენილი ოთხი კაცი უკვე დაიხოცნენ; ერთი წამიცა და მარჯვენა ზარბაზანიც წახდა. მაგრამ რა ეუყოთ! რომელიც არ წახდენილა, ის ხომ იმოქმედებს. ყოველ გასროლაზედ ბლანშო თავად უმიზნებს ზარბაზანს, აუჩქარებლივ, გულ-დასმით, თითქო ომში-კი არა, ყაზარმის წინ წურთნაა გამართულიო. ბლანშეს მაგალითით გამხნევებულნი მეთოფეჩენი საკვირველს მამაცობასა და უშიშროებას იჩენენ. მაგრამ თანდათან საქმე უფრო გაჭირდა. მიწა სულ დასთხარა გარშემო მტრის ზარბაზნის ყუმბარებმა. თითქმის ყველა მეთოფეჩენი დაიხოცნენ, დაიჭრნენ. მაგრამ ბლანშეს მაინც ფიქრადაც არ მოსდის უკან დაიწიოს; ბრძანება აქვს მიცემული და შესასრულებს კიდეც ამ ბრძანებას.

ამ დროს მოფრინდა ცხენით აფიცერი.

— გამობრუნდით უკან, თქვე ულ-

კაცი სრულიად ვერ მიხვდება ამათს ჯიბის ოსტატობაზე.

*** იქადაგეს: ამ დღეებში ბათუმის სკოლის სამზრუნველოს კრება ჰქონდა სკოლის შესახებ. კრებამ გარდასწყვეტა ბათუმის საბჭოს სთხოვოს, რომ ოტტაოდენი შემოწობა მიეცეს ქალაქის შემოსაღლიდგან. ამაზე სამზრუნველო სთხოეს „წერა-კითხვის გამგრცელებელ საზოგადოების“ მმართველობას დასტურსა და დარიგებას. იმედია, ბათუმის საბჭოს ხვოსნები შეიწყნარებენ ამ სამართლიანს თხოვნას და ხელს გაუწყდენენ კეთილს საქმეს.

*** ბათუმიდგანვე: ამას წინად ბათუმში ეოლეებმაც წარმოადგინეს „მზის დაბნელება“. ამ ეაგბატონებმა ალბად არ იციან რა არის სცენა, თორემ არც ერთი მათგანი არ გაჰბედავდა სცენაზე გამოსვლა. ბათუმში მთელი დასია ამ ზამთრობით ჩამოსული, რომელიც თითქმის ყოველ დღე ჰმართავს ოპერეტებს. ამიტომაც აქაური ქართველობა ეერა ჰბედავს ქართულის წარმოდგენის გამართვას „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამგრცელებელ საზოგადოების“ სკოლის სასარგებლოდ.

*** მისს უწმინდესობას სომეხთა პატრიარქ-კათოლიკოზს მაკარის უბოძებია სომეხთა ნერსესიან-სემინარიის სამზრუნველოს წევრისათვის, თავ. კონსტანტინე ბებუთოვისათვის, ოქროს ბეჭედი, ბრილიანტებით შემკული („Тиф. лист.“).

*** იგივე გაზეთი გვატყობინებს, რომ ეანქის ტაძრის მღვდელი გეეონდ ხარაზიანცი დაუნიშავეთ ამავე ტაძრის დეკანოზად და სომეხთა-გრიგორიანების ეპარქიის კონსისტორიის წევრად, აწ გარდაცვალებულის არუთინ სუზანაჯიანის მაგივრად.

◆◆

მერთონო! ხომ გაგწყვიტეს ყველანი! ბლანშემ ხელი მიიდო სფეთქელთან და აღუშფოთებელივ უპასუხა:

— მე მითხრეს, რომ ინრძოლეთ, ვიღრე ერთს მაინც პირში სული ედგმისო და ჩვენ ჯერ კიდევ ოთხნი ვართ... მეც ველოდი, ვიღრე ყველანი გაეწყვეტოდით.

II

დიაღ, სწორედ ათს საათზედ აეიდოდა ხოლმე ბიძია ბლანშე მუზეუმის მესამე ნომრის დარბაზში, რომელიც ოთხ ოთახად იყო გაყოფილი. შეეიდოდა თუ არა, ამოიღებდა ხოლმე თავისს კუბო-კრულს ხელსახოცს, დაჰკეცდა ორად და გადაფარებდა სკამს. ეს სკამი ერთად-ერთი იყო იმ უშველებელს დარბაზში. მერე დაჯდებოდა ბლანშე სკამზე და იყო ასე შუადღემდე. შუადღიდგან პირველ საათამდე გადიჯვარედნებდა უკან ხელებს და მოჰყვებოდა ბოლთის ცემას. თან ათასში ერთხელ დაამთქნარებდა ხოლმე კიდეცა. ეს დამთქნარება ნიშანი იყო, რომ იმისი სტომაქი კარგად ინელებდა საუმეღლს. თითო ბოლთის კვრაზე 240 ნაბიჯს გადასდგამდა ხოლმე, 120 გაელაზე და 120 გამოელაზე. ერთს კედელზე ეკიდა სურათი „საბინელთა ქალთა მოტაცებისა“; მეორეზე—სურათი პონშამონისა, სახელ-

---

*) იხ. „ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ“ №№ 221 222 და 223.

ᲒᲐᲓᲐᲡᲘᲜᲯᲕᲐ ᲙᲝᲜᲡᲢᲘᲢᲣᲪᲘᲘᲡᲐ ᲡᲐᲤᲠᲐᲜᲗᲔᲗᲨᲘ.

III *)

ბროლიი თავისას არ იშლიდა და უარესის სასტიკობით ექცეოდა თანეის მოწინააღმდეგეებს, მეტადრე უფრო საქალაქო საბჭოებს და რესპუბლიკის მომხრე ჟურნალ-გაზეთობას. რაკი მონარქიელებს იმედი გაუცუდდათ და მონარქია მაშინვე ეეღარ აღადგინეს, ახლა სხვა გზას დაადგნენ. იფიქრეს, ეეცადნეთ, რომ მარშალს მაკ-მაჰონს დიდი უფლებანი მიენიჭოს კარგა ხნის ეადითოო. იმ დრამდე ჩვენც ეეცადოთ, იქნება მერე უფრო კარგი დრო დაგვიდგესო. ესეთი გადაწყეეტილება ყველას მოეწონა, ბონაპარტელებსაც-კი ეამათ. ნაპოლეონ III ის იყო გარდაიცვალა (1873 წელს): სინამ იმისი ახალგაზდა შვილიც გაიზარდება და, როცა მაკ-მაჰონს ყველი გაუეა, ტახტის მაძიებლად გამოიეყანოოო.

ეს სურვილი შეუსრულდათ კიდეც მონარქიელებს, თუმცა სრულიად-კი არა. 30 ნოემბერს 1873 წელს დაწესდა კანონი და მაკ-მაჰონს ჩაჰბარდა თანამდებობა არა ათის წლის ეადით, როგორც ბროლიის უნდოდა, არამედ შეიდითა. მეორე მუხლი ამ კანონისა ამბობდა, რომ სამის დღის შემდეგ უნდა დაწესდეს კომისია 30 კაცისაგან საკონსტიტუციო კანონების შესადგენადაო.

შემდეგ მონარქიელებს ბეეჯელ მოუვიდათ მარცხი და ვერც ერთი სურვილი ეეღარ აისრულეს თითქმის. შეიტანეს ახალი საარჩევნო კანონი, რომლის ძალითაც უნდოდათ შეემცირებინათ რიცხვი ამომჩეველთა, მაგრამ კრებამ უარ-ჰყო. მერე „ზედა პალატის“ დაარსება მოინდომეს. უფრო ბროლიის პროექტი იყო ესა. ზედა პალატაში უნდოდათ ორლეანელები შეეყარა ომალის ჰერცოგის თაე-მჯდომარეობით, რომ მერე ამის

განკარგულის მხატვარისა. ეს სურათი თეალი იყო ამ მუზეუმისა. პირველ საათიდამ მეორემდე დრო დასასვენებლად იყო დანიშული. ორიდამ ოთხამდე ხან მოსეენებული იჯდა ბლანშე თავისს სკამზე, ხან ბოლთას სცემდა. მუზეუმში წიგნის კითხვა აღკრძალული იყო და ბლანშეც არაფერს არა კითხულობდა; ძილიც არ შეიძლებოდა და ბლანშეც ფხიზლობდა. მუდამ მზად უნდა ყოფილიყო, თუ მოეიდოდა ვინმე მუზეუმში, ეგხანა ყოველიე. კითხვას ეერცკი მოასწრობდნენ ხოლმე მოსულნი, რომ ბლანშე უკვე პასუხს აძლეედა. თავის დღეში პირველი არ დაიწყებდა ლაპარაკს. არც გაეჩაინურებდა მუსაიფს, როგორც ზოგიერთმა მეტიჩარა ზედამხედველმა იციან. ამასთანაეე ისიც უნდა ესთქვათ, რომ მართალია, X საკმაოდ დიდი ქალაქია საფრანგეთისა, მაგრამ მუზეუმში მოსიარულენი ძალიან ნაკლებად არიან. უფრო ხშირად ბლანშე მარტოდ-მარტო იყო ხოლმე მთელის ექვსის საათის განმავლობაში და ხმის ამოღებაც არ მოუწდებოდა ხოლმე. ხან იჯდა და ხან დადიოდა მდუმარებით მოკუღლ ოთახებში; ფიქრით არაფერს არა ფიქრობდა; დაუწყებდა ცქერას და უცქეროდა დიდხანს თავისის წაღების წვერებს, ან მუნდირის ღილებს; ხან დაუშტერდებოდა სურა-

---

შემწეობით ადვილად აღდგენილიყო მონარქია, მაგრამ ამ პროექტსაც სამარე გაუთხარა კრებამ. ჟურნალ-გაზეთების შეეიწროებამ, სხვა-და-სხვა კლერიკალურმა ბრძანებამ და განკარგულებამ და ბევრმა კიდევ სხვა შეესაბამო კანონებმა ბევრი მტერი აღმოაჩინა მთავრობას, ისე რომ ბოლოს 23 მაისს 1874 წელს ყველა უკმაყოფილონი ერთად შეერიდნენ და ძირს დაამხეს დე-ბროლიის სამინისტრო. ამის შემდეგ მაკ-მაჰონმა სამინისტროს შედგენა მიანდო ფურტუს, მაგრამ იმანაც ვეღარ უშველა საქმეს. ორს თთვეს ძლიან გასძლო ამ სამინისტრომ და ალაგი დაუთმო ახალს სამინისტროს, რომელიც სულ მაკ-მაჰონის მორჩილის კაცებისაგან შესდგა. ამ სამინისტროს უწოდეს «მაკ მაჰონის სამინისტრო».

1874 წელს მაკ-მაჰონმა კელაე მოაგონა კრებას, რომ დროა მოეწყოს ქვეყნის მართვის საქმეო. იელისში კაზიმირ პერიემ წარუდგინა კრებას სარჩიელი: დაიწესეთ ერთხელეე და სამუდამოდ სარეპუბლიკო ფორმა ქვეყნის მართვისაო. ამაზე ასტყდა დიდი ბაასი და კამათობა და სარჩიელი კაზიმირ პერიესი უარ-ყოფილი იქმნა 374 ხმის უმეტესობით წინაღმდეგ 333. რაკი კრება ასეთი უღონო გამოდგა და ვეღარას ახერხებდა, რესპუბლიკელთა დასმა მოითხოვა დაიშალოს კრებაო. ტიერიც ამ აზრისა იყო. მაგრამ კრებამ უარ ჰყო ეს აზრიც (369—340) და კელაე გადიდო საქმეები ოთხის თვით.

ამასობაში ქვეყანა დიდის მოუთმენლობით ითხოვდა საკონსტიტუციო კანონების შემოღებას. ამ კანონებს უნდა გადაეწყვეტათ ისიც, რა ფორმას მართვიხას აირჩევდა ქვეყანა. 1875 წლის დამდეგს მაკ-მაჰონმა მიჰმართა კრებას ეპისტოლეთი და სთხოვა, რომ განიხილეთ ჯერ მეორე პალატის დაარსების კანონ-პროექტია.

„მეორე პალატა ისეთი დაწესებულებაა,—ამბობდა ამ წერილში სხვა-

თა.შორის პრეზიდენტი: — რომლის აუცილებლად შემოღებას მოითხოვს ქვეყნის კონსერვატორული ინტერესებია“. კრებამ გადასწყვიტა, რომ ჯერ უნდა გამოირკვეს, რა გვარი ფორმა მართვისა იქმნას შემოღებული, და მერე, იმისდა შესაფერად, შეიძლება დაწესდეს მეორე პალატაც, სენატი. ამ საგანზე 21 იანვარს დაიწყეს მსჯელობა. პროფესორმა და პუბლიცისტმა ლაბულემ, მამამ დღევანდელის საფრანგეთის ელჩისამ პეტერბურგში, ურჩია კრებას ასე გამოხატეთ პირველი მუხლი საკონსტიტუციო კანონებისაო: „საფრანგეთის რესპუბლიკის მთავრობაა ორი პალატა და პრეზიდენტია“. ეს რჩევა უარ ჰყვეს; ამ რჩევით გამოდის, რომ რესპუბლიკა პირდაპირ უნდა გამოცხადდესო, ამბობდნენ მონარქიულები. საპირო იყო დაეთმოთ რამე ერთმანეთისათვის რესპუბლიკელებსა და მონარქების მომხრეებსა. მეტი ღონე არ იყო, რესპუბლიკელნი უნდა დასთანხმებულიყვნენ, რომ პრეზიდენტს მიჰნიჭებოდა თითქმის მეფური უფლებანი, ხოლო მონარქიელნი სამაგიეროდ დასთანხმდებოდნენ, შეეწყნარებინათ სარესპუბლიკო ფორმა მმართველობისა.

ამ გაპირებიდამ გამოიყვანა კრება ეალლონმა, ერთმა მანამდე უსახელო წევრმა მემარჯვენეთა ცენტრისამ. ამან ურჩია კრებას, რომ პრეზიდენტი ამოერჩია ხოლმე სენატსა და დეპუტატთ პალატასა, ერთად შეერთებულსა საერო კრებაზედ. ეალლონმა დასძინა: „მე არ გეუბნებით, გამოაცხადეთ-მეთქი რესპუბლიკა! მე ვამბობ, რომ საკონსტიტუციო ხასიათი მიეცით იმ წესს მართველობისას, რომელიც ღღეს არსებობს და რომელიც სარესპუბლიკო წესია... მონარქია შეუძლებელიღაა! არც არაევინ არ გირჩევთ ამასა. რესპუბლიკა ძალიან დაარსდება, თუ თქვენ არ დაარსებთ თქვენის ნებითა“. დიდის ეაიეაგლახის შემდეგ ერთად ერთის ხმის უმეტესობით მიიღეს ეს რჩევა ეალლონისა. ამ სახით 30 იანვარს 1875 წელს სამუდამოდ იქმნა შეწყნარებული აზრი რესპუბლიკის დაარსებისა საფრანგეთში.

გაჭირება გაჰქრა ახლა-კი. ორი თავი და თავი კანონი სულ ერთს თთეკში განიხილეს. პირველად უყარეს კენჭი სენატის დაარსების კანონს და შეიწყარეს 435 ხმის უმეტესობით წინააღმდეგ 234-სა თებერელის 24, 1875 წელსა. მეორე დღესვე მეორე კანონი დაიწესეს პრეზიდენტის შესახებ. ამ ორს უმთავრესს კანონს მიმეტა მესამეცა იმაზე, თუ რა დამოკიდებულება უნდა ჰსუფევდეს სახელმწიფოს სხვა-და-სხვა დაწესებულებათა შორის. ეს უკანასკნელი კანონი წარმოადგინა ცალკე კომისიამ, რომელმაც შეიმუშავა აგრეთვე ორი სხვა კანონიცა, ესრედ წოდებული ორგანებური კანონი სენატორებისა და დეპუტატების არჩევანების შესახებ.

აი სულ ეს ხუთი მთავარი კანონია ის სარესპუბლიკო კონსტიტუცია 1875 წლისა, რომელიც დღესაც ჰმოქმედებს.

(შემდეგი იქნება)

რუსეთი

რუსეთის გაზეთები დიდის აღელვებით ლაპარაკობენ იმ უბედურების გამო, რომელიც ბორგის რკინის გზის სადგურზე მოხდა, და თან ჰმადლობენ უფალსა, რომ განგებამ სასწაულებრივ დაიფარა სიცოცხლე მათ უდიდებულესობათა და მათ უავგუსტოესის სახლობისა.

გაზ. „Моск. Вѣд.“-ი ამბობს: ამ საშინელის ამბის გამო: თუ თუ სამპერატორო მატარებელსაც არ უნდა შეეძლოს უენებლად იაროს ჩვენს რკინის გზებზედაო? რა ამბავია: მართლა ფათერაკი იყო რამ, უსაბედი შემთხვევა, თუ მიუტეეებელი დაუდეერობაო?

გაზეთი „Рус. Курьеръ“-ი სწერს გონება შეეხუთება ადამიანს, რომ წარმოიდგინოს, რა უბედურება შეიძლებოდა მოჰყოლოდა იმ საშინელს მარცხს. უნებურად იკითხავს ადამიანი: ნუ თუ იმპერატორის მატარებელი მაინც არ უნდა იყოს უზრუნველ-ყოფილი ჩვენს რკინის გზებზე?.. ნუ თუ ამისთანა შემთხვევაშიაც შესაძლოა ეიფიქროთ, რომ უგულოდ მოექცნენ თავიანთს მოადლეობას რკინის გზის პატრონები, ან ისინი, ვინც ვალდებულნი იყვნენ ფხიზლად ედევნონ თვალ-ყური გზისათვის? ნუ თუ მართლა უთუოდ გერგენვა და ქუხილი თუ არ ასტყდა, ამ ბატონებმა პირველარი არ უნდა დაიწერონ?!

„Рус. Вѣд.“-ი ამბობს: რკინის გზებზე უბედურება ათას ნაირის მიზეზებისაგან წარმოსდგება. თითქმის ყველა ეს მიზეზები მაშინა ჩნდება, როცა რკინის გზის მოხელენი უგულოდ ექცეიან თავიანთს საქმეს. მაგრამ როგორ უნდა ეიგულისხმოთ, რომ სამეფო მატარებლის გაელის დროს მაინც გულ-მოდგენილ არ ეზრუნთ მოხელეებს მეფის მშვიდობითა და კეთილად მოგზაურობისათვის. ხოლო თუ ზრუნეა დიდი იყო და მაინც საიმპერატორო მატარებელი ასცდა რელსებს და ეგაონები დაიმსხვრა, მაშ რას უნდა მიეწეროს საშინელი უბედურება, თუ არ იმ უეარგისს წესებს რკინის გზებისას, რომელთა მეოხებითაც შესაძლებელია ასეთი ფათერაკი. მაშ ცხადია, რომ რკინის გზებს სრულიად არ შეუძლიანთ აიცილონ თავიდამ უბედურება, თუ იგი უბედურება მაშინაც-კი ხდება, როცა ყველა მოხელე დიდად ფუთხილობს და გაფაცებით ჰმოქმედობს, ფათერაკი არა შეგვემთხვევა. გაზეთი იმ აზრისაა, რომ რკინის გზის მესაკუთრეებს უნდა მოეთხოოთ პასუხი ამ საქმეშო. ისინი წერილ-ფეს მოხელეობას აბრალებენ ხოლმე უბედურებას, მაშინ-როდესაც

უცხოეთი

სერბია. სერბიის მეფე მილანი გაენეერორწინა თავისს მეუღლეს ნატალიას და ამავე დროს გამოსცა მანიფესტი სერბიის კონსტიტუციის გადასინჯვის თაობაზედ. ამბობენ, ეითომც ძველს ნამინისტრ-პრეზიდენტალს რისტიჩს, რომელიც რუსეთის პოლიტიკის მომხრედ ითელება, ეთქვას, რომ მილანმა ახლა განგებ წამოაყენა წინ კონსტიტუციის გადასინჯვის საქმეო, რათა ამ დიდებულის საგნით აუბას ხალხს თვალები და დაავიწყოს ნატალიას თავიდამ მოშორებაო: ეს მილანის მხრით ძალიან მოხდენილი და მარჯვე ფანდიაო. მილანი—რასაც უნდა ეეძულებინოს, სულ ერთია—ჰპირდება ერს მეტის უფლების მინიჭებას და ამბობს თავისს მანიფესტში, რომ ასე სჩადის იმიტომ, რათა მოსპოს სერბიაში შინაური შფოთი და დასთა შორის ბრძოლა. ეს მიზეზი, რასაკვირველია, უფრო ტკუაში მოსასელელია. მეფე მილანი, მოგონებს რა ერს თავისს მანიფესტში მალე ხუთასის წელიწადის შესრულებას სერბთა ისტორიაში დიდებულის ბრძოლის შემდეგ კოსოვის ველზე, აცხადებს, რომ ამ დღის საუკეთესო დღეს, სასწაული ჩვენის კონსტიტუციის გადასინჯვა და ერისათვის მეტის საკონსტიტუციო თავისუფლების მინიჭება იქმნებაო. გარედამ ომი არსაიდამ მოგველისო, განაგრძობს მილანი, და ამიტომ საჭიროა მოეს ოთ შინაური აყალმაყალი და შეეუდგეთ ჩვენის მამულისათვის აუცილებელს საშინაო და სამშვიდობო რეფორმებსაო.

— ეიქონიოთ თუ არა თქვენი იმედი?

ბიძია ბლანშეს ერთხელ კიდეე დაურბინა ტანში ჟრუანტელმა, კიდეე გატყვერა მოვალეობა და მერე ისიც რა მძიმე მოვალეობა-და! იმოდენა ხალხის სიცოცხლე ჩემს ხელში უნდა იყოსო! უარის თქმაც, ღვთის წინაშე, ძნელი იყო. უფროსი კაცი ასეთის ნდობით ექცეოდა და როგორ ეიქვა უარი ჯარის-კაცად ნამყოფსა. ამას ისიც უნდა დაეუმატოთ, რომ მთელს იმ ხუთს თთეკში, რაც სილეანი დირექტორად იყო, არაფრით არ უწყინებია მოხუცისათვის. მუდამ პატეეის-ცემით ექცეოდა, სალამს ეერ ასწორებდა და, თუ შემთხვეეა ჰქონდა, უთუოდ რამდენსამე ტკბილს სიტყვას ეტყოდა ხოლმე.

— არა, არა! რაც უნდა იყოს, უარს ვეტყვი და ის იქმნებაო,—ფიქრობდა გულში ბლანშე:—აღარაეითარს მოვალეობას აღარ ეიკისრებ. მეყო. ის იყო პასუხი უნდა მეცა და სილეანამა-კი განაგრძო კვლავ:

— რადგან ეგ საქმე უფრო სუფთა საქმეა, ამიტომ თთეკში 20 ფრანკს მეტს მოგცემ ჯამაგირად.

ოცი ფრანკი თთეკში! ამ ოცის ფრანკით დიდად გაუადვილდება ცხოერება ბლანშეს! ოჰ, ოცი ფრანკი იმისთვისაც კარგი იქნება და პატარა შარლოსთვისაც! მერე სწორედ ეხლა მიზეზნი თავად არიანო. აქაო-და გზამ ბეერი შემოსავალი მოგვეტანოსო, ყველაფერზე წუწურაქობენ და წუწურაქობას ასეთი შედეგი მოჰყეებაო.

წვრილი ამბები

ბენგრიის ქალაქ მისკოლხს წარსულს სექტემბერს გუმრთავსთ დეინის გამოფენა და დიდი აურზაური მოჰსდეთ. მოწეეულს ექსპერტებს დეინის დარსებას გამოსარკვევად და დასაფასებად ასე ერთგულად ეფიათ ჭაშნაკი, რომ მთელი გამოფენა გამოუცდელებით და, რაკა თქმა უნდა, ეეინოც ეკარ დუფასებიათ, არაქთი და ღონე აღარ ჰქონიათ. ექსპონენტებს კვლავ გადაუწყეტიათ დეინის წარდგენა, ხოდო ისე ცოტა წარდგენიათ გამოფენაზე მოარედ, რომ ექსპერტები ეკლ ეკლარ ჩაგოკლოსინეგდნენ თერმე და ეკლარ გამოითეერებოდნენ. ექსპერტებს ასეთი საქმეელი დეინის პატრონებისა შეეარცხოფად მიეღიათ და დეინის დარსების გამოკვლევაზედ უარი უთქეამთ.

— პროვიდენში (მასსაჩუსეტსეშია) ჭაერში მსრბოლელს ჯეეს ადგილს გუმრთავს წარმოდგენს და ამ წარმოდგენაში მონაწილეობის მისაღებად მიუწვეია ერთი ემბოდი ჯეი, ეკარგან დეკეესი, სატოდეეოეორო. აი რაში მდგომარეობდა თერმე ეს წარმოდგენა. უმირველესად ეოკელის ჭაერონავტზე გამობმულს ნავში ჯეარი გადაეეწერა ადგილს ამ ასადგილზედთათვის. როცა ჯეარ-წერის რიგი და წესი შეუსრულებიათ, აუშვიათ ჭაერონავტი, რომელშიაც ასადგილ ჯეარ-დაწერილნი მსხდარნენ. ჭაერონავტი ჩამოშეეუშვეა ჯოობიანს ადგილზე და ორმის მიღის მსხმილზედ ამეეკიდეა ეოოდიანი ადგილ თოკებზე შემაგრებინათ თავი, რადგან ნავი ეეწყოთ ავსებულა. ბოდოს რის ეწადებით დამდგარნენ დედამიწაზე და დაბრეუბულან სასდაში საკორწინო მგზავრობდანენ.

— სიფრანგეთის ერის ქალაქში ბიარეეს იტალიიდგან მოთამაშეთა დასი და წარმოდგენები გუმრთავსთ. ამ დასის ეეეეს მოთამაშენი სკეკერეედნი ფეთამოსაკენი იეენენ თერმე, არც ერთს ფოტეეს არ დაკედდებოდნენ და მარსეს წმინდად ინასაკდნენ. ამ მსრავ განსაკეთრებით ეეეალასკენ განარწეოდა თერმე ერთი

ლის მსისს ძმისა, რომელიც მეტად ძრიელ უყვარდა ბლანშეს.

ყმაწვილის დედა მეორედ გათხოვდა და ბავშეი უპატრონოდ მიატოვა. ბლანშემ თეით უპატრონა ყმაწვილს, მიაბარა სკოლაში და ყველაფერს იკლებდა იმის გულისთვის. ესეც მოვალეობა იყო და ამ მოვალეობასაც მოხუცი ბლანშე სინდიისერად ასრულებდა! მაგრამ ეაი რომ ძლიეს ჭაფენდა თავისი შემოსავალი, ისე რომ იძულებული იყო მუზეუმს გარდა თეატრშიაც ეშოვა ადგილი კონტროლიორისა და საღამოთი იქა ყოფილიყო ხოლმე. მართალია, თეატრში ბეერს არას იღებდა, მაგრამ იმისთვის მაინც ეს ცოტაც ფრიად საეჭირო იყო.

თეატრში სამჯერ იყო კეირაში წარმოდგენა—სამ მაბათობითა, ხუთშაბათობითა და კეირაობით. ბლანშეს მოვალეობა იქაც აღვილი იყო. ბლანშესაც ეს უნდოდა. როცა დრო იყო, ძნელსა და პასუხ-საგებელ საქმეშიაც ეეყაენი და საკმაოდ გავიტანჯეო, ახლა-კი მეყოფაო. სინჯე ბილეთები და აძლიე კონტრომარკები—მორჩა და გათავდაო. თეატრში უმუნდოროდ ადეიოდა ხოლმე. იქ ეცვა მუდამ ზაეის მაუდის ტანისამოსი, იკეთებდა თეთრს ყელსახვეეს, სერთუკის კოლოში ლენტი ჰქონდა ჩართული და ამ სახით ეჩვენებოდა თეატრში მოსიარულე საზოგადოებას, რომელიც, უნდა ესთქვათ, საკმაოდ პატეესა სცემდა მოხუცებულს კონტროლიორს. თუ რომ ლაპარაკი მოუეიდოდათ თეატრში მოსიარულეთ ადგილის გამო, ან მოსამსახურეები შეუხორდებოდნენ, საკმაო იყო, რომ ბლანშე ჩარეულიყო, ეითარცა ღირსეული წარმომადგენელი კონტროლისა და უსიამოვნება მალე მოიხეპობოდა ხოლმე, თუმცა ბ-ნს ბლანშეს ხვაც არ ამოეღო.

III

თხუთმეტი წელიწადი გაატარა ბლანშემ ასე ბედნიერად, გაუჭირებლად, უდაეიდარაბოდ. ახლა-კი, ერთს მშვენიერს საღამოს, წარმოდგენა რომ გათავდა, თეატრის დირექტორმა დაიბარა ბლანშე თავისს კაბინეტში.

ბლანშეს გული გადმოუტრიალდა ამ დაბარებისაგან. იქნება დავაშავე რამეო? ეაი თუ უყურადღებოდ დეტოეე რამეო? კნაკალითა და ცახცახით შეეიდა ბლანშე დირექტორის კაბინეტში.

— ბიძია ბლანშე!—დაიწყო სილეანიმ, წინად იტალიელმა ტენორმა და ახლა სიმსუქნისა გამო დირექტორად გადაქცეულმა:—თქვენ პატეოსანი კაცი ბრძანდებით, ძველებური ჯარის-კაცი... ბლანშე წელში გაიმართა და უფრო მაღალი გამოჩნდა.

—მეცით პატეი და დამეხმარეთ იმ შემთხვეევაში, თუ ვინიცობაა გაჭირება დაადგა თეატრს და საპირო შეიქნა შენი გამოცდილი თვალი, შენი უშიშრობა.

— ბატონო დირექტორო,—დაიწყო ბლანშემ, თუმცა დამშვიდებულმა ერთის მხრით, მაგრამ მეორეს მხრით-კი დიდად შეფიქრიანებულმა.

— კარგად მოგეხსენებათ, რომ, პოლიციის განკარგულებით, იძულებული ეიყაეი რამდენიმე ცელილება შემომეღო თეატრში. სხვათა შორის რამდენიმე გასაკეთელი კარებები დავატანე, რომ ვინიცობაა უბედურება რამ დატრიალდეს, ხალხი ადვილად გალაგდეს გარეე. ამ კარებებში უფროო მეოთხე გალერეის კარებია საშიში. აი იმ კარებისთვის მინდა ერთგული კაცი. სამძიმო მოვალეობა არა არისრა...

სიტყეა „მოვალეობა“ რომ გაიგონა, ბლანშეს კისერი წაუგრძელდა. მაშინვე მიხვდა, რომ აქ რაღაც უბედურებაა.

— ეს კარები ჩვეულებრივე დაკეტილია ხოლმე. ასტყდეს თუ არა ჩოჩქოლი, მაშინვე ეს კარები უნდა გაიღოს აი ამ გასაღებით და მერე ფიქრი აღარ არის.

სთქეაკესა სილეანიმ და ხელი წაეალო ერთის გასაღებს, რომელიც იქეე სტოლზედ ედო.

— ეს ერთი ბატონ-ბატონ ბ-ნ ბლანშეს ეკუთვნოდეს, ეს ერთი ბ-ნ ბ-ნ ბ-ნ ბ-ნ ... ეს ... ეს ... ეს

სტატისტოკანი. დასს ერთსულ წარმოუდგენია ოპერეტი „ორი მოსადარე“ და ზემოსსენებულ სტატისტისათვის ბუნდოვათ დათვეს როდის ადსრულება. იმ დრს, როცა იგი ოთხზედ გამოსულა სცენაზედ, ცას დაუქმსნა, უფალს მეხი ჩამოკარდნიდა და ისეთი ძლიერი გრგვინვა გამოუდია, რომ მთელს თეატრს ზანზარი დაუწეია; დათვი უცერად წამომდგარა უკანს ფესებზედ, მოუწოდებია ხმა მაღლა თავისადა მფარველად ღვთის-მშობელი, პირველკერი გადაუწერია და შემდგ ისევ განუგრძია თავისი როლი. ასეთმა უეცარმა საქციელმა დათვისამ მთელს თეატრში თავ-მოყრილს სიზოგადოებას სიცილი და ხარხარი დაუწეიანა თურმე.

— პარიეის ტირეში წარმოუდგენიათ ახალი პიესა „La femme, qui a perdu son coeur“-ი (დედაკაცი, რომელმაც გული დაკარგა), რომელშიაც მომქმედ პირებად არიან გამოყვანილნი თურმე ოპერეტიერი, ოთოზედ მოთამაშე ჯამბაზი ქალი ლუდუ და ერთიც თავლთმაქცი. ეველაზედ წინ სცენაზედ გამოდის ოპერეტ ოპერეტიერი, მეტის-მეტად გრძელი ცხვირი აქვს გაკეთებული, ზედ ფოსაკი აცვია, სელში უშველებელი წიგნი უჭირავს და ისე ერთგულად ჩასტეტრის, რომ სხვას აღარავისა და აღარაფერსა ჭვრეტს. ამ დროს ფეხს წამოჭკრავს რადასაც, წაბორძიკებს, დასწვდება და ჭინასკენ, რომ ქალის გულთან. ოპერეტიერს მაშინვე ჭსურს გამოკვლევას შეუდგეს, მაგრამ უჭირდება, გული ისაკაცს ორ ჭმორნიდგება. ამ დროს გამოდის ლუდუ, დაკარგულის გულის პატრონი, და, თავისადა სამწუხაროდ, ჭნედავს, რომ ამისი გული მელოტსა და საზიზღარს მოსუცს ჩავარდნია სელში. ლუდუ სთხოვს, ეხვეწება, ემუდარება, მაგრამ ოპერეტიერი მაგრად ეჭიდება გულს და არ ანებებს. ლუდუ ბოდოს ხერხსა ჭსმიროს, ჭეიარდება, რომ მეთითონ გადაგიშალი ჩემს გულს, ოღონდ მომეცით,და ოპერეტიერიც უბრუნებს. ლუდუ-ეი ირთმეკს გულს,სიცილითა და ხარხარით კარბის, გზაზე თავლთმაქცს შეხვდება და ამას ანუკეს თავისს გულს. რაღა თქმა უნდა, ამ პიესის დიდ-ძალი ხალხი მაყურადა თურმე.

—ორი მოქალაქე შეერთებულის შტატებისა სტილი და მკობი, მონტ-სტერეზგაზ რანის გზასა სადგურზედ ჩამასდარან მატარებელში და წასულან ოპასკეთისაკენ. ორიეანი დადეკულები ყოფილან და ამიტომ ლაპარაკი და კამათობა დაუწეიათ. ბოდოს და ბოდოს, ლაპარაკი რომ გაცხარებულა, კონდუქტორს მატარებელი დაუყენებია და მოჩხუბართათვის უთქვამს: „ქვეყნად ჩადით, იქნება იქ უფრო ჩქარა მორიგდეთ როგორმეო. ისანიც ჩამოსულან, ამოუღიათ დამპალები და დაუწეიათ ბრძოლა. ამ ბრძოლის მოწმენი ეოფილან ე